

Repensar el país, repensar l'educació

La Unesco ha publicat recentment l'informe *Rethinking education: towards a global common good?* Ho ha fet seguint l'encertada tradició d'elaborar i difondre reflexions a escala global sobre el paper de l'educació al món. L'informe m'ha permès reflexionar sobre els reptes actuals i futurs del sistema educatiu a casa nostra. En un moment de gran efervescència política i social en què debatem sobre quin país volem i si serem capaços de construir la Catalunya estat (sigui quina sigui la seva configuració final), cal que reflexionem sobre quin model educatiu volem per a Catalunya, en funció de quin model de societat aspirem a ser.

Fent servir una analogia, podríem afirmar que l'educació és el motor de qualsevol societat, el que li permet funcionar amb més o menys potència i fiabilitat. Com ja he manifestat en altres ocasions, els països són rics i de progrés perquè inverteixen en educació i en recerca científica, no pas a l'inrevés. Això ha sigut així històricament i encara ho és més en l'actualitat, ja que la informació i el coneixement esdevenen recursos estratègics per a la societat. Només cal destacar quatre dels països europeus que se situen entre els deu més competitius i avançats del món: Finlàndia, Suïssa, Suècia i els Països Baixos. Tots amb sistemes educatius robustos i força estables en les últimes dècades.

El fet que el debat polític dels últims anys hagi sigut segregat, en certa mesura, pel procés d'autodeterminació i tot el que comporta (eleccions, possible referèndum, negativa i bloqueig de l'Estat), no ha permès analitzar amb profunditat quin model de país volem, com hauria de ser el futur

JOSEP MARIA VILALTA

SECRETARI EXECUTIU DE L'ACUP

estat, i, en aquest cas, quin model educatiu i quines polítiques educatives aspirem a desenvolupar. Alhora, el debat educatiu a Catalunya en els últims anys s'ha centrat excessivament en aspectes com la immersió lingüística (falsa controvèrsia promoguda des del govern del PP) i les retallades en els pressupostos públics, que, tot i ser greus i inadequades, no permeten un debat pausat, rigorós i de llarg abast sobre el finançament públic de l'educació. Un panorama molt diferent ha sigut el d'Escòcia, on, a partir del pacte exemplarment democràtic entre el govern britànic i l'escocès sobre el procés, es van dedicar enormes esforços a analitzar el model de país i les polítiques per al possible nou estat, també en matèria educativa i universitària.

Entre els actius del sistema educatiu a Catalunya comptem amb una llarga i fecunda tradició de renovació pedagògica; amb iniciatives innovadores recents; amb un sistema universitari i de recerca propi que ha permès l'eclosió de la recerca científica i ens ha situat en pocs anys a la primera divisió europea, i amb un professorat majoritàriament compromès amb el seu ofici en totes les etapes. Però també carreguem uns passius que ens impedeixen aspirar

a ser un sistema educatiu de primer ordre al sud d'Europa: un infrafinançament públic crònic (Catalunya és a la cua d'Europa en inversió pública en educació, fins i tot per sota de la mitjana espanyola); una educació fortament polititzada, que ha generat set lleis educatives en les últimes dècades (un rècord en negatiu al món, que impedeix aplicar programes i avaluar resultats); un sistema educatiu excessivament reglamentat i centralitzat, amb escassa autonomia real dels centres i dels equips directius, sense capacitats per a la personalització de l'educació, i un sistema amb una formació del professorat certament millorable, amb encara febles interrelacions entre formació i món laboral. Tot plegat amb un atur juvenil desbocat que genera la fuga de capital humà jove, amb alts índexs d'abandó prematur i amb fracàs escolar.

Necessitem construir un veritable debat social sobre quin model educatiu aspirem a tenir, a partir del diagnòstic i les propostes dels experts, les aportacions del col·lectiu de mestres i professors i la implicació d'institucions i societat. Hem de poder debatre pausadament sobre la qualitat del sistema i la seva pertinença, sobre l'equitat i la igualtat d'oportunitats, i sobre la innovació i com repensar l'educació als inicis del segle XXI i en l'era d'internet. Si, en canvi, deixem que la inèrcia de l'incrementalisme s'apoderi del sistema educatiu no serem capaços d'aprofitar l'oportunitat històrica de bastir un sistema educatiu propi, que sigui el veritable motor d'un país socialment just, econòmicament competitiu i compromès amb els reptes europeus i globals. No perdem l'oportunitat històrica. Posem-nos en marxa.